

Den gang det het «omnibusfart»

Nils Bernhard Gustavsen var den lokale pioneren i busstransport. I 1921 fikk han Sandeherred herredsstyres tillatelse til å sette i gang bilrutene Sandefjord – Framnes, Sandefjord – Strand og Sandefjord – Lahelle.

TEKST TEKST: KNUT SØRHAUG
(I SAMARBEID MED BJØRN HOELSETH)
FOTO: NORSK SJØMANNFORBUND.

Bestefar Gustavsen hadde i tiden mellom 1910 og 1920 startet egen vognmannsvirksomhet. Etter hvert etablerte han også Prestehagens Kull, Koks og Vedforretning, forteller Knut Sørhaug. Et reklameskilt ut mot Gokstadveien frembød tjenestene «Flytning – Arbeidskjøring mottages, med Lastebil & Hester – Drosjebil til leie».

– Det startet egentlig med en overbygd lastebil, en bil han om vinteren transporterte ved, kull og koks med. Da våren kom, ble lastep Janet fjernet, understellet rengjort, malt og fikset. Deretter ble et turhus i tre satt på, forklarer Sørhaug. «Bussen» lignet egentlig på de kjøretøyene som i noen tiår ble benyttet til å frakte fjærkre og kyllinger i, med små glugger som fungerte som vinduer – og med langbenker innenfor!

STADIGE FORBEDRINGER.

Gustavsen gjorde etter hvert store forbedringer. Han skaffet et understell fra Amerika, en «Independent» som det ble bygd hus på i Christiania (Oslo). Likevel må kjøreturene ha vært lite komfortable. Veiene var dårlige, brostein og asfalt fantes ikke, og hull og vaskebrett var vanlige fenomener. Da det heller ikke var luft, men massiv gummi i dekkene, kan en tenke seg hvordan kjøretøyet med korte bladfjæringssystemer ristet og skramlet.

Men senere kom nyere busser til, med luft i dekkene og bedre seter.

– Bussene tok faktisk opp konkurransen med Framnesfergen. Der kostet billetten bare 10 øre turen. I begynnelsen kostet bussbilletten 50 øre, så 35 og

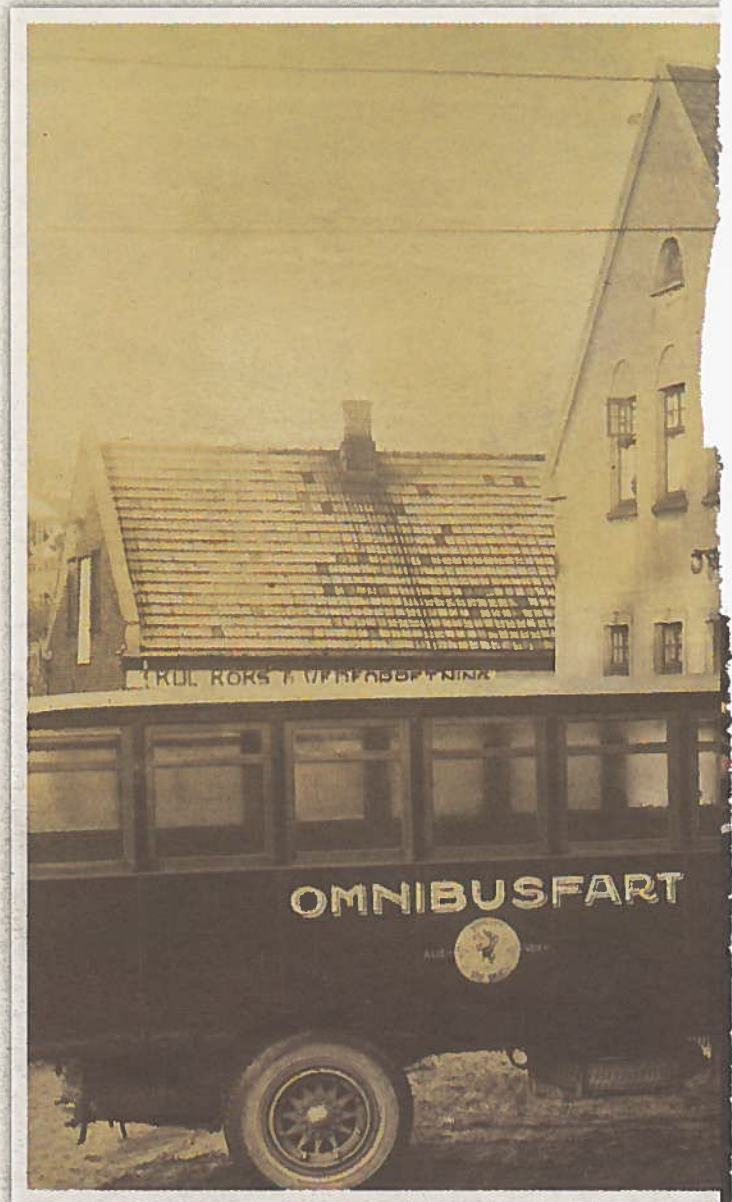
til slutt 25 øre – for å ligge så nær fergebilletten som mulig. Reklamen sa: «25 øre alle veier» og var malt på bussene. Det fikk mange til å tenke buss, for da slapp folk som kom fra byen og skulle videre til Framnes, Vesterøya og Vestre Rød å gå den tunge bakken fra fergeleiet, sier Sørhaug.

SELSKAPET VOKSER. – Da bestefar falt fra, var rutetilbudet blitt utvidet til å dekke hele byen og omegnen. Virksomheten ble drevet inn mot krigsårene av sønnene Birger og Odd. Etter krigen var både bestefar og bilrutene hans for lengst borte. Nå var det Autobuss, Julius Dalen, Reidar Johannessen og Nielsens Bilruter som fraktet folk rundt om i distriktet, forteller Sørhaug.

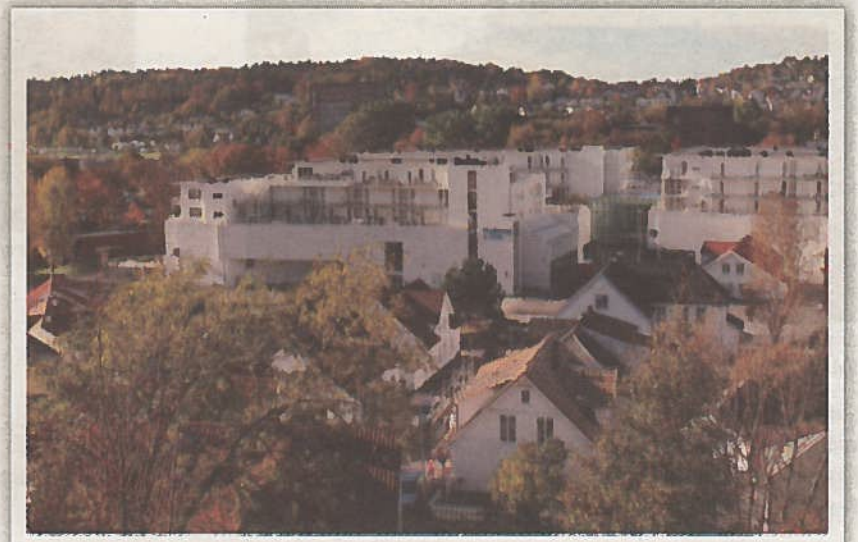
Toppåret for Omnibus synes å være

1928. Da hadde N. B. Gustavsen konsesjon på åtte ruter. Samme år ble virksomheten overdratt til firmaet «Auto-Buss», men familiemedlemmer fortsatte som sjåførere i mange år etter den tid. Lokalpressen hadde et intervju med pioneren mot slutten av 20-årene:

– Hvor mange omnibusser har De nu?
– Nu har jeg 5 og en 7-seters reservebil til disposisjon naar det trænges.
– Hvor mange kilometer kjøres Deres rutebiler hver dag?
– Godt og vel 700 kilometer, og driften sluker ca. 1.500 liter benzin hver uke plus en del olje. Vi har 6 chauffører og 1 reparatør naar alle vogner er i drift og det samme antal billettører.

FØR OG NÅ

Nils Bernhard Gustavsen med to av sine omnibusser utenfor huset i Gokstadveien. Legg merke til reklamen – «25 øre alle veier».

Bilparken til AS Autobuss ved jernbanestasjonen vinteren 1928. Her ser vi Birger Gustavsen med bussen som trafikkerte ruten Langeby – Lahelle – Strand, og Hjalmar Nilsen på ruten Haukerød – Store Bergan. Bussene er av merket International.

Utsikt fra Preståsen

TEKST: HARALD FEVANG.
FOTO: OTTO AAGESEN.

Denne ukes postkort er aldri sendt i posten, men har ligget stille og rolig i en mappe i en skuff sammen med mange andre ubrukte postkort i 100 år. Ved eierens død er mappen arvet av den yngre generasjon som med glede har samlet kortene i et album som idag viser hvordan bygninger, geografi og mennesker så ut i vårt kjære Sandefjord for hundre år siden.

Utsikten fra Preståsen dengang viser småbyen forsiktig liggende inntil fjellet med Hjertnesstrand, Kurbad, Hystadvei med vakre villaer, Hjertnes Hovedgård

med dyrkede jorder og skog. I bakgrunnen sees praktvillaen Kathrineborg med tilgrensende jordbruk og en begrenset bebyggelse oppover mot Virik.

Bildet fra samme sted på Preståsen anno 2010 viser forsåvidt fortsatt den vesle byen innunder fjellet, samtidig som noe helt annet har vokst fram. Gamle mur- og trehus er erstattet med hvit betong øst for Torvet. Som bildet viser domineres området av Hvaltorvet, samtidig som Park Hotel og Rådhuset ruver i bakgrunnen.

Norgesglass

Saker og ting som setter minnene i sving

Et Norgesglass gir mange minner. I tida etter krigen måtte matvarer gjerne hermetiseres for å holde seg. I kjelleren hadde vi ofte norgesglass fulle av kjøttkaker og koteletter som var gode å ha til søndagsmiddagene etter slaktetida. Ellers kunne glassene være fulle av agurker og tyttebærsyltetøy. I kjelleren var det alltid mange norgesglass.

Idag har fryseboksene tatt over for all hermetiseringen. Men norgesglassene finnes fortsatt til allehånde bruk. Det er stor rift etter dem i bruktbrikkene. Men hva brukes de til idag siden de fortsatt er så populære? Er det noen som tar utfordringen med å skrive en liten historie om dagens bruk av norgesglassene?

FOTO: ROLF VIDAR MARKMANRUD

M.t. Kindvik av Sandefjord

TEKST OG FOTO VIA RAGNAR IVERSEN

Hun ble bygget i 1962 etter søsterskipet Spervik ved Moss Værft, for Skips A/S Spervik. (A.C.Olsen) i Sandefjord, og var på 13000 tdw. Gudmor var fru Elizabeth Norenberg, gift med direktør Per Norenberg som var formann i styret for A/S Spervik. Skipet var oppkalt etter avdøde direktør Frantz Kind, grunnleggeren av selskapet Manchester Oil Refinery som var Kindviks befrakter. Skipet gikk straks inn i en 17 års kontrakt med frakt av rå-olje fra US-Gulf og Karibien til raffineriet i Manchester. Skipet ble solgt i 1970. I denne perioden tjenestegjorde en rekke av distriktets sjømenn ombord bl.a. kaptein Knut Kullerød Larsen, maskinist Anton Haugen, båtsmann Alf Rismyhr, matros Harald Åshildrød, maskinassistent Gunnar Johannesen, messepikene Liv Skorge, matros Reidar Numme, byssegutten Rune Holmberg m.fl.

MINNER FRA NÆR FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Pukkestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe:
består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne Roar Tollnes, Kirsten Wang Henriksen, Otto Ågesen, Lisbeth Akerholt, Roger Davidsen, Ragnar Iversen, Tore Sandberg, Bjørn Hoelseth, Øistein Bjørvik, Sven Erik Lund og Rolf Vidar Markmanrud. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 – sv-er-lu@online.no